

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
УКРАЇНСЬКО-УГОРСЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
Кафедра угорської філології**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор українсько-угорського
навчально-наукового інституту

Олександр ШПЕНИК

«26» червня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія угорської літературної критики

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта
Предметна спеціальність (Спеціалізація) (за наявності)	014.02 Середня освіта. Мова та зарубіжна література (із зазначенням мови)
Освітня програма	Угорська мова і література (мова навчання фахових дисциплін – угорська)
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	угорська

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія угорської літературної критики» для здобувачів вищої освіти галузі знань **01 Освіта/Педагогіка** спеціальності **014 Середня освіта предметної спеціальності (спеціалізації)** (за наявності) **014.02 Середня освіта. Мова та зарубіжна література (із зазначенням мови)** освітньої програми «Угорська мова і література (мова навчання фахових дисциплін – угорська)».

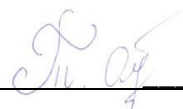
Розробники: Гульпа Д.В., кандидат філологічних наук, доцент.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри *угорської філології*

протокол № 10 від «24» червня 2025 року

Завідувач кафедри Зикань Х.І.

Схвалено науково-методичною комісією Українсько-угорського навчально-наукового інституту протокол № 5 від «24» червня 2025 року

Голова науково-методичної комісії Оксана ТАЛАБІРЧУК

©Гульпа Д.В., 2025 р.

©ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2025 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4 Заочна форма – 4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120/ 120	4	5
Кількість змістових модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3,1 самостійної роботи студента – 3,1	7	8
	Лекції:	
	30	14
	Практичні (семінарські):	
	30	16
Вид підсумкового контролю: екзамен	Індивідуальні:	
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	60	90

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу. Основною метою курсу «Історія угорської літературної критики» є ознайомити студентів з історією угорської літературної критики в історичному контексті, а також з теорією критики та визначити її місце у розвитку літературної думки та літературному житті. Все це на базі історичних фактів, лексикографічних джерел та на підставі літературних творів. Основна мета предмету – на основі теоретичних знань навчити студентів:

- опрацювати літературні та критичні джерела;
- ознайомитись з теорією критики та її впливом на розвиток культурного та літературного життя угорців;
- використати накопичені знання у подальшій науковій та педагогічній практиці.

Завдання курсу. Завершивши курс студент повинен:

- ознайомитися з історією угорської літературної критики, з історичної, теоретичної, практичної, культурологічної та наукової точки зору;
- опрацювати всі відомі джерела пов'язані з цією проблематикою;
- ознайомитися з літературними пам'ятками по цій темі;
- ознайомитися з життям та працею відомих літературних та суспільних діячів;
- оволодіти критичною літературою;
- зрозуміти важливість літературної критики у розвитку культури та свідомості людини.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

- опрацювати всі відомі джерела пов'язані з цим літературним періодом;
- оволодіти художньою літературою цього періоду;
- знати аналізувати художні твори.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

ЗАГАЛЬНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ:

- бути обізнаним із історією угорської, української та світової культури, знати історію мистецтв; (ЗК-3)
- знати основні тенденції розвитку і своєрідності літературного процесу, зміст естетичних теорій, методів, напрямів, стилів та жанрів; ЗК - 14
- знати історію угорської, української та зарубіжної літератур; ЗК - 15
- аналізувати ідейно-художній зміст літературних творів і творчості письменників у контексті актуальних вимог сучасного літературознавства; ЗК – 16
- вміти аналізувати ідейно-художній зміст літературних творів і творчості письменників у контексті актуальних вимог сучасного літературознавства; (ЗК-17)
- досконало володіти однією з іноземних мов, знати основи однієї із слов'янських, латинської та фінно-угорської мов; (ЗК-18)
- володіти методикою майстерного викладання угорської мови і літератури в загальноосвітніх, середніх спеціальних школах та методикою виховної роботи, технологією організації творчої діяльності учнівського та студентського колективу; (ЗК-19)

ПРОФЕСІЙНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ:

- добирати основну і додаткову літературу до практичних занять з літературознавчих курсів (ПК-3);
- орієнтуватися в каталогах, енциклопедіях, словниках, довідниках(ПК11);
- бути обізнаним з проблемами сучасної критики та літературознавства, закономірностями історико-культурних взаємодій літератур(ПК-13);

- знати принципи і специфіку літературознавчого аналізу епічних, драматичних та ліричних творів(ПК-14);

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Історія угорської літературної критики» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

«Вступ до літературознавства» 1.2.2.

«Історія угорської літератури» 1.2.6.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Мова і література (угорська)», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
<ul style="list-style-type: none"> • знати методику викладання угорської мови і літератури в середніх спеціальних загальноосвітніх закладах, методику виховної роботи, технологію організації творчої діяльності колективу; • здійснювати керівництво науково-дослідною роботою студентів; • скласти та підготувати до друку методичні вказівки, збірники вправ, посібники тощо; • використовувати фахову кваліфікацію для підвищення загальної і філологічної культури громадян різних вікових категорій. • організовувати дослідження у галузі лінгвістики, літературознавства та дидактики викладання; • застосовувати в практичній діяльності різні методи і методики лінгвістичного та літературознавчого аналізу; • використовувати сучасні електронні мережі з метою ефективної комунікації; • укладати картотеки наукової та методичної літератури; • писати стислі й розгорнуті тези, статті, рецензії та анотації на навчальну та наукову літературу, реферувати наукові праці; • виступати з доповідями зібраннях різних рівнів; • організувати і провести наукову конференцію (семінар) з актуальної наукової проблеми. 	<p>ПРН 1 – 6, 13 – 17</p>

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Історія угорської літературної критики»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
-застосовувати в практичній діяльності різні методи і методики літературознавчого аналізу;	ПРН 7
- будувати гіпотезу власного літературознавчого дослідження;	ПРН 9
- вільно орієнтуватися у довідковій літературознавчій літературі, в каталогах;	ПРН 10
- використовувати у своїй діяльності сучасну наукову інформацію, бібліографію та ін.;	ПРН 11
- самостійно добирати літературу до індивідуальних тем та завдань;	ПРН 12

5.ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: усне опитування, письмові практичні роботи, написання реферату, підсумкові контрольні роботи.

Результати діяльності студентів оцінюються за 100-бальною системою за такими формами контролю: поточний — виступ на практичному занятті (до 5 балів), виконання презентації, домашніх індивідуальних занять (до 40 балів: кожне індивідуальне завдання оцінюється до 5 балів; тематичний (за модулем) контроль (тестування) — до 50 балів (кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал).

Підсумковий контроль — виставлення семестрової оцінки студентам, які опрацювали теоретичні теми і практично засвоїли їх.

За результатами поточного контролю та виконання домашніх індивідуальних завдань студенти, які отримали від 90 до 100, балів можуть бути звільнені від підсумкового контролю та отримати оцінку "відмінно", від 80 до 90 балів — "добре", від 70 до 80 балів — "задовільно".

Заплановано дві модульні контрольні, захист реферату, заслуховування доповіді, перегляд презентації студента.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: усне опитування, виконання практичних завдань.

Форма модульного контролю: виконання модульної контрольної роботи.

Форма підсумкового семестрового контролю: питання.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (Змістовий модуль 1.)

Поточне оцінювання та самостійна робота									Модульна контрольна робота	Сума
T1-3	T4-6	T7-10	T11-12	T13-14	T15-16	T17-18	T19-20	T21-22	50	100
5	5	10	5	5	5	5	5	5		

T1, T2 ... – теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Змістовий модуль 1.	
	Кількість годин	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	20	50
Комп'ютерне тестування при тематичному оцінюванні		
Письмове тестування при тематичному оцінюванні		
Презентація		
Реферат		
Есе		
Модульна контрольна		

робота	2	50
Разом	22	100

Середній результат двох змістових модулів дає результат навчальної роботи семестру.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Модульна контрольна робота містить 5 теоретичне питань. Максимальна кількість балів, які може отримати здобувач, - це 10 балів за теоретичне питання.

Методичні рекомендації та вправи до модулів:

Змістовний модуль №1

Для зрозуміння та осягнення досліджуваної проблеми студенти повинні ознайомитися з поняттям критики та теоретичними засадами розробленими Аристотелем. Критичними поглядами та думкою стародавніх філософів у тому числі й естетичними поняттями та критичним поглядом Аристотеля. Повинні розглянути також основні античні методи критичної оцінки творів. Студенти повинні розглянути добу середньовіччя тобто становлення та розвиток критики та критичної думки у період від IV – по XIV. століття. Вплив античної, азійської філософської думки та культурного здобутку на християнське світобачення та культурологічні процеси в Європі. Повинні приділити увагу літературній критиці відродження, барокко, просвітництва, романтики, реалізму, модернізму, постмодернізму та сучасним процесам, що відбуваються у літературній критиці. Досліджують ті політичні, релігійні, суспільні, культурологічні передумови, які відігравали важливу роль у становленні та розвитку національної мови та літератури а від так і критичної літератури.

Студенти повинні зрозуміти та логічно розкрити суть тих суспільно-політичних, релігійних та культурологічних передумов, які передували виникненню та становленню літературної критики в угорщині, як організаційної системи. Повинні також розкрити та пояснити причини виникнення в угорській літературній критиці поняття ”*perirodalom*”. Студенти також мають опрацювати й критичну спадщину та критичні зауваження та методи Бешеньєї Дьордя, Чоконої Міхая, Котоно Йожефа, Бойзо Імри, Ошвата та інших найвідоміших теоретиків угорської літературної критики. Має також проводитись співставлення угорської критичної літератури з критичною літературою інших країн, для визначення схожості та відмінності між ними. А також виявлення впливу однієї літератури на іншу.

A zárthelyi dolgozat témakörei:

- A kritika fogalma a klasszikus meghatározás szerint.
- A kritika fogalma Papp Endre értelmezésében.
- A kritikai vizsgálat célja és feladatai.
- Arisztotelész vizsgálati szempontjai.
- A kritika lehetőségei és alkalmazási köre a középkorban.
- A reneszánsz kritikai hagyománya.
- Poliziáno szerepe a reneszánsz kori kritika alakításában.
- Az exegézis helye és szerepe a reneszánsz kori irodalomkritika fejlődésében.
- Erasmus és a reformáció fellépésének szerepe a nemzeti irodalomkritikai hagyomány elindításában.
- A reformáció és a magyar református alkotók szerepe a magyar irodalomkritika fejlődésében.
- A kritika jellemzői a barokk korában.
- A felvilágosodás kora, mint a magyar irodalomkritika kibontakozásának ideje.
- Alexander Pope és a klasszicista kritika hatása a korabeli magyar irodalomkritika fejlődésére, szemléletére.
- A pör-irodalom magyar kritika fejlődésére és a kritikai magatartás elfogadására kifejtett pozitív és negatív hatása.

- Bessenyi György kritika szükségét valló felfogása.
- Berzsenyi, Csokonai, Kazinczy, Katona kritikai felfogása. A reformkori magyar irodalomkritika jellemzői, képviselői.
- A kritikai sajtó szerepe a magyar irodalomkritika fejlődésében.
- A XIX. századi magyar kritikai hagyomány jellemzői, képviselői.
- A magyar irodalomkritika helyzete a XX., XXI. században.

Feladatok

1. A kritika fogalma Arisztotelészi értelemben.
2. Arisztotelész vizsgálati szempontjai.
3. A középkori irodalomkritikai hagyomány jellemzői.
4. Erasmus Ars critica c. művének szerepe az exegézis tudományának kialakulásában.
5. Liu Hszie szerepe a középkori irodalomkritikában.
6. A reformáció szerepe a magyar irodalomkritika fejlődésének megalapozásában.
7. Heltai Gáspár, Pesthy Gábor, Komjáthy Benedek „önkritikai” magatartása.
8. A felvilágosodás kora, mint a magyar irodalomkritika fejlődésének első állomása.
9. Bessenyi György szerepe a magyar irodalomkritika fejlődésében.
10. Kármán József irodalomkritika szükségéről vallott nézeteinek alapgondolata.
11. Berzseny Dániel Kritikai levelek c. művének elemzése.
12. A Mondolat és a Felelet a mondolatra c. gúnyiratok szerepe a magyar irodalomkritika fejlődésében.
13. A prozódia vita, árkádia-pör, Auróra pör és lexikoni pör szerepe a magyar irodalomkritika alakulásában.
14. Katona József magyar színházi élettel kapcsolatos kritikájának megfogalmazása Mi az oka, hogy Magyarországon a játékszíni költőmesterség lábra nem tud kapni c. művében.
15. Bajza József Az epigramma teóriája és Az epigramma teóriája ügyében c. műfaj-elméleti tanulmányának problematikája.
16. A reformkori kritikai sajtóorgánumok szerepe az értő olvasó és önkritikus alkotó nevelésében.
17. A pozitívista, realista, impresszionista kritika ismérvei, vizsgálati módszerei.
18. Gyulai Pál szerepe a magyar irodalomkritikai magatartás alakításában.
19. A Nyugat és a konzervatív kritika hatása a magyar irodalomkritika fejlődésére a XX. században.
20. Az irodalomkritika és kritikus megváltozott szerepének okai és következményei a XXI. századi irodalomtudományban.

Тести

Jelöld meg a helyes választ.

1. Mi a kritika szó jelentése?
  - a) bírálat
  - b) krízis
  - c) bíró
  - d) elemző
2. Kinek a nevéhez köthető az irodalomkritika alapelveinek megfogalmazása?
  - a) Platon
  - b) Cicero
  - c) Liu Hszie
  - d) Arisztotelész
3. Mikortól beszélünk a magyar irodalomkritika fejlődéséről?
  - a) a reformáció korától
  - b) a felvilágosodás korától
  - c) a reformkortól
  - d) a középkortól
4. Bessenyi György melyik művében szolt először az irodalomkritika szükségéről?

- a) a Holmiban
  - b) a Tariménes utazásában
  - c) az Ágis tragédiájában
  - d) a Bihari Remetében
5. Ki írta Az epigramma teóriája c. műfaj-elméleti tanulmányt?
- a) Ignótus
  - b) Bajza József
  - c) Katona József
  - d) Bessenyei György
6. Ki írta a Kritikai levelek c. művet?
- a) Osváth Ernő
  - b) Kisfaludy Károly
  - c) Berzsenyi Dániel
  - d) Toldy Ferenc
7. Kinek a nevéhez fűződik a Felelet a mondolatra c. gúnyirat?
- a) ortológusok
  - b) neológusok
  - c) az eredetiség elv képviselői
  - d) impresszionisták
8. Ki tartozott a Nyugat kritikusai közé?
- a) Ignótus
  - b) Schöpflin Aladár
  - c) Papp Endre
  - d) Bókai Antal
9. A XIX. század végének kritikai irányzata.
- a) konzervativizmus
  - b) pozitívizmus
  - c) klasszicizmus
  - d) avantgardizmus
10. Az 1840-es évek után megjelent szépirodalmi hetilap.
- a) Kritikai Lapok
  - b) Figyelmező
  - c) Athenaeum Játékszíni Krónikája
  - d) Életképek

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Програмою передбачено іспит, як підсумковий семестровий контроль даної навчальної дисципліни. Підсумковий семестровий контроль здійснюється за результатами модульного контролю та усної відповіді на питання, що входять до екзаменаційних білетів. Оцінка виставляється за 100-бальною шкалою, яка переводиться у національну шкалу та шкалу ЄКТС.

Кérdések a kollokviumhoz:

1. Az irodalomkritika fogalma a klasszikus és kortárs felfogás szerint.
2. Az irodalomkritika kialakulásának történeti háttere.
3. Az irodalomkritika története a középkorban.
4. Az irodalomkritika története a reneszánsz korában.
5. Az irodalomkritika megváltozott szerepe és helye a reformáció korában.
6. Az irodalomkritika sajátossága a barokk korban.
7. A felvilágosodáskori irodalomkritika.
8. A klasszicizmus és az irodalomkritikai hagyomány.

9. A nemzeti irodalomkritika kialakulásának lehetőségei és előfeltételei a felvilágosodás korában.
10. A nemzeti irodalomkritika forrásai.
11. A nemzeti irodalomkritika sajátosságai, hagyományai a felvilágosodás korában.
12. A pör-irodalom helye, szerepe, sajátosságai, kialakulásának okai a magyar irodalomkritikában.
13. A felvilágosodáskori nemzeti irodalomkritika teoretikusai.
14. A magyar irodalomkritika sajátosságai a XIX. században.
15. A reformkori magyar irodalomkritika általános jellemzői.
16. A reformkori magyar irodalomkritika 1940-ig.
17. Az 1940-es évekig megjelent kritikai folyóiratok sajátosságai, jellemzői, színvonala és szerepe a magyar irodalomkritika fejlődésében.
18. A magyar reformkori kritika nagyjai, teoretikusai.
19. A magyar irodalomkritika helyzete 1940-es évek után.
20. Az 1940-es évek után jelentkező kritikai lapok színvonala, képviselői.
21. A magyar irodalomkritika a XIX. század második felében.
22. A realista kritika mibenléte, képviselői, orgánumai.
23. Gyulai Pál szerepe a XIX. századi magyar irodalomkritika fejlődésében.
24. A nemzeti irodalomkritika helyzete a XX. század első felében.
25. Kritikai irányzatok a XX. század elején.
26. A kritika lehetőségei a XX. században.
27. A Nyugat c. folyóirat kritikai magatartása.
28. A századeleji konzervatív kritika jellemzői.
29. Az impresszionista kritika képviselői, jellemzői, vizsgálati módszerei.
30. A nemzeti irodalomkritika jellemzői a posztmodern korában.
31. A kortárs magyar irodalomkritika sajátosságai.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль №1

Історія угорської літературної критики

Тема 1–2. A kritika fogalma a klasszikus és kortárs felfogás szerint. A kritika célja, feladata ésszerepe a befogadó nevelésében. Az Arisztotelészi értelemben vett kritikai vizsgálati szempontok, az esztétikum, etikum, eredetiség értelmezése, alkalmazásimódja, szükségse.

Тема 3–4. A középkori vallási ideológia szerepe az irodalomkritika fejlődésének megtorpanásában. A középkori értelemben vett kritika fogalma, vizsgálati köre. Kína szerepe a középkori irodalomkritika fejlődésében.

Тема 5–6. A reneszánsz kora, mint az európai irodalomkritika újjáéledésének időszaka. A reformáció nemzeti nyelvű irodalmat támogató ideológiájának hatása a nemzeti irodalomkritika fejlődésére. Poliziano Arisztotelész analizisének prioritásai c. művének hatása az európai irodalomkritika fejlődésére. Az exegézis helye és szerepe az irodalomkritika fejlődésében.

Тема 7–8. Irodalomkritikai hagyomány a reneszánsz korában. Az antikvitás hatása a klasszicista irodalomkritikai felfogás kialakulására. Az angol, francia, német felvilágosodáskori irodalomkritika szerepe a magyar irodalomkritika fejlődésében. Alexander Pope A műbírálatról c. művének hatása Bessenyei György kritikai szemléletére.

Тема 9–10. A magyar irodalomkritika kezdetei, előzményei. A felvilágosodáskori magyar irodalomkritika. Bessenyei György szerepe a magyar irodalomkritika fejlődésében. Az Ágis tragédiájában és a Penna csatában megfogalmazott kritikai nézetei.

Тема 11. A pör-irodalom jelensége a felvilágosodáskori magyar irodalomban. A korszak legnagyobb perei és hatásuk a magyar irodalomkritika fejlődésére.

Тема 12–13. A felvilágosodáskori magyar irodalomkritikai felfogás megfogalmazása Berzsenyi Kritikai levelek, Csokonai A magyar verscsinálásról közönségesen, Az epepeáról közönségesen c. műveiben. A színházkritika jellemzői a korban, Katona József Mi az oka, hogy Magyarországon a játékszíni költőmesterség lábra nem tud kapni c. művének tükrében.

Тема 14–15. Irodalomkritikai hagyomány a XIX. század elején, a reformkori kritika. A kritika vizsgálati módszerei a korban. Az Auróra-kör szerepe a korabeli kritikai élet alakításában. A reformkori magyar kritika letéteményezője Bajza József kritikai nézetei, munkássága, a magyar irodalomkritika fejlődéséért tett áldozatai.

Тема 16–17. A magyar kritika sajtóorgánumai az 1940-es évekig. A Kritikai Lapok, az Athenaeum Játékszíni Krónikája, a Figyelmező szerepe a reformkori magyar irodalomkritika fejlődésében. Toldy Ferenc, Szontágh Gusztáv kritikai nézetei.

Тема 18–19. A magyar kritikairodalom fejlődése az 1940-es évek után. A korszak sajtóorgánumai, kritikussai. A Pesti Divatlapok, Életképek, Irodalmi Őr szakértelme, nívóssága, szerepe a korabeli olvasói, esztétikai ízlés nevelésében. A Magyar Szépirodalmi Szemle szerepe a magyar irodalomkritika megújításában. Erdélyi János kritikai nézetei, a magyar irodalomkritika megújítására tett kísérletei.

Тема 20–21. A XIX. század második felkének, XX. század első felének irodalomkritikai irányzatai, törekvései. A pozitivistista, impresszionista kritika. A Nyugat kritikai törekvései, kritikai szemlélete. Ignotus és Osváth kritikai magatartása. A konzervatív kritika.

Тема 22. A posztmodern és kortárs irodalomkritikai hagyomány. A kritika lehetőségei, szerepe a korban. A megváltozott irodalomkritikai hagyomány hatása a befogadó nevelésben.

6.2.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Денне відділення				Заочне відділення			
	Лекц ії	Прак т. занят тя	Само ст. робот а	Усьог о	Лекц ії	Практ. занятт я	Самос т. робот а	Усьог о
Змістовий модуль 1.								
Тема 1–2. A kritika fogalma a klasszikus és kortárs felfogás szerint.	2	2	4	8	2		8	10
Тема 3–4. A középkori vallási ideológia szerepe az irodalomkritika fejlődésének megtorpanásában.	4		4	8			8	8
Тема 5–6. A reneszánsz kora, mint az európai irodalomkritika újjáéledésének időszaka. A reformáció hatása a nemzeti irodalomkritika fejlődésére.	2	2	4	8	2		7	9
Тема 7–8. Az angol, francia, német felvilágosodás kori irodalomkritika szerepe a magyar irodalomkritika fejlődésében.	4		6	10			8	8
Тема 9–10. A magyar irodalomkritika kezdetei, előzményei. A felvilágosodás kori magyar irodalomkritika (Bessenyei munkássága).	2	2	4	8	2		7	9
Тема 11. A pör-irodalom jelensége a felvilágosodás kori magyar irodalomban.	2	2	4	8			8	8
Тема 12–13. Berzsenyi, Csokonai, Katona József kritikai írásai, tevékenysége.	4		4	8	2		8	10
Тема 14–15. Irodalomkritikai hagyomány a XIX. század elején, a reformkori kritika.	4		6	10	2		7	9
Тема 16–17. A magyar kritika sajtóorgánumai az 1940-es évekig.	2	2	4	8			8	8
Тема 18–19. A magyar kritikairodalom fejlődése az 1940-es évek után.	4		4	8	2		7	9
Тема 20–21. A XIX. század második felének, XX. század első felének irodalomkritikai irányzatai, törekvései. A pozitivistá, impresszionista kritika.	2	2	5	9			8	8
Тема 22. A posztmodern és kortárs irodalomkritikai hagyomány.	4	2	4	10	2		7	9
<i>Модульна контрольна робота №1</i>		2		2				
Всього:	36	16	53	105	14		91	105

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1	A reneszánsz kora, mint az európai irodalomkritika újjáéledésének időszaka. A reformáció nemzeti nyelvű irodalmat támogató ideológiájának hatása a nemzeti irodalomkritika fejlődésére. Poliziano Aristotelész analizisének prioritásai c. művének hatása az európai irodalomkritika fejlődésére. Az exegézis helye és szerepe az irodalomkritika fejlődésében.	2	
2	A magyar irodalomkritika kezdetei, előzményei. A felvilágosodáskori magyar irodalomkritika. Bessenyi György szerepe a magyar irodalomkritika fejlődésében.	4	
3.	A felvilágosodáskori magyar irodalomkritikai felfogás megfogalmazása Berzsenyi Kritikai levelek, Csokonai A magyar verscsinálásról közönségesen, Az epepeáról közönségesen c. műveiben.	4	
4.	Irodalomkritikai hagyomány a XIX. század elején, a reformkori kritika. A kritika vizsgálati módszerei a korban. Az Auróra-kör szerepe a korabeli kritikai élet alakításában. A reformkori magyar kritika letéteményezője Bajza József kritikai nézetei, munkássága, a magyar irodalomkritika fejlődéséért tett áldozatai.	4	
5.	A magyar kritikairodalom fejlődése az 1940-es évek után. A korszak sajtóorgánumai, kritikusai. A Magyar Szépirodalmi Szemle szerepe a magyar irodalomkritika megújításában. Erdélyi János kritikai nézetei, a magyar irodalomkritika megújítására tett kísérletei.	4	
6.	A XIX. század második felének, XX. század első felének irodalomkritikai irányzatai, törekvései. A pozitivist, impresszionista kritika. A Nyugat kritikai törekvései, kritikai szemlélete. Ignotus és Osváth kritikai magatartása. A konzervatív kritika.	4	
	Всього	22	

6.4 Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1.	Arisztotelészi értelemben vett kritikai vizsgálati szempontok, az esztétikum, etikum, eredetiség értelmezése, alkalmazásimódja, szüksége.	4	8
2.	A középkori értelemben vett kritika fogalma, vizsgálati köre. Kína szerepe a középkori irodalomkritika fejlődésében.	6	8
3.	A reformáció nemzeti nyelvű irodalmat támogató ideológiájának hatása a nemzeti irodalomkritika fejlődésére. Poliziano Aristotelész analizisének prioritásai c. művének hatása az európai irodalomkritika fejlődésére. Az exegézis helye és szerepe az irodalomkritika fejlődésében.	4	8
4.	Az antikvitás hatása a klasszicista irodalomkritikai felfogás kialakulására. Az angol, francia, német felvilágosodáskori irodalomkritika szerepe a magyar irodalomkritika fejlődésében. Alexander Pope A műbírálatról c. művének hatása Bessenyei György kritikai szemléletére.	6	8
5.	Bessenyei György szerepe a magyar irodalomkritika fejlődésében. Az Ágis tragédiájában és a Penna csatában megfogalmazott kritikai nézetei.	4	8
6.	A pör-irodalom jelensége a felvilágosodáskori magyar irodalomban. A korszak legnagyobb pererei és hatásuk a magyar irodalomkritika fejlődésére.	6	8
7.	A felvilágosodáskori magyar irodalomkritikai felfogás megfogalmazása Berzsenyi Kritikai levelek, Csokonai A magyar verscsinálásról közönségesen, Az epepeáról közönségesen c. műveiben. A színházkritika jellemzői a korban, Katona József Mi az oka, hogy Magyarországon a játékszíni költőmesterség lábra nem tud kapni c. művének tükrében.	4	8
8.	Az Auróra-kör szerepe a korabeli kritikai élet alakításában. A reformkori magyar kritika letéteményezője Bajza József kritikai nézetei, munkássága, a magyar irodalomkritika fejlődéséért tett áldozatai.	6	8
9.	A Kritikai Lapok, az Athenaeum Játékszíni Krónikája, a Figyelmező szerepe a reformkori Magyar irodalomkritika fejlődésében. Toldy Ferenc, Szontágh Gusztáv kritikai nézetei.	4	8
10.	A Pesti Divatlapok, Életképek, Irodalmi Őr szakértelme, nívóssága, szerepe a korabeli olvasói, esztétikai ízlés nevelésében. A Magyar Szépirodalmi Szemle szerepe a magyar irodalomkritika megújításában. Erdélyi János kritikai nézetei, a magyar irodalomkritika megújítására tett kísérletei.	6	10
11.	A Nyugat kritikai törekvései, kritikai szemlélete. Ignotus és Osváth kritikai magatartása. A konzervatív kritika.	3	9
	Всього	53	91

6.5 **Individuális feladatok**
Не передбачено навчальним планом

7. INSTRUMENTUM, ESZAKERESZES ES PROGRAMM ESZAKERESZES,
ESZAKERESZES ESZAKERESZES ESZAKERESZES
(у разі потреби)

Технічні засоби ...

Обладнання ...

Программ ESZAKERESZES ...

8. REKOMENDOVANÉ ESZAKERESZES ESZAKERESZES

Основна література

1. A biedermeier itt és Európában. Helikon 1991, 1–2. sz.
2. A magyar irodalom története. III, (1772-1849), szerk. PÁNDI Pál, Bp., 1965.
3. A magyar sajtó története. I, (1705-1848), szerk. KÓKAY György, Bp., 1979.
4. A magyar kritika évszázadai. I, írta és összeáll. TARNAI Andor, CSETRI Lajos, Bp., 1981
5. BABITS Mihály. Az ifjú Vörösmarty, A férfi Vörösmarty. = Uő, Esszék, tanulmányok, Bp., 1978, 208–255.
6. DÁVIDHÁZI Péter. “Omnis creatura ingemiscit” Erdélyi János kritikusi világnézete = It, 1991, 288–309.
7. DÁVIDHÁZI Péter. A Vanitatum vanitas és a magyar kritika, = Uő., Per passivam resistentiam, Bp., 1998, 144–173.
8. DÁVIDHÁZI Péter. Egy szerzői név kiválasztása a reformkorban = ItK 1997/1-2, 123-130.
9. FÁBRI Anna. Az irodalom magánélete, Bp., 1980.
10. GERGELY András, Széchenyi István. (Magyar szabadelvűek), Bp., Új mandátum, 1998. 7-15. (Bevezetés)
11. GERGYE László. Kazinczy Ferenc Gráciái (Kazinczy Ferenc ars poeticája) = ItK 1990, 470-498.
12. GYAPAI László. Kazinczy a debreceniségről = ItK 1998, 31-66.
13. HÁSZ-FEHÉR Katalin. A nyilvános és magános irodalomról (Utak Fáy Andráshoz és a Bélteky házhoz)= ItK 1998, 200-225.
14. HORVÁTH János. A magyar irodalmi népiesség Faluditól Petőfiig, 2. kiad. Bp., 1978, 43-109.
15. HORVÁTH János. A magyar irodalom fejlődéstörténete, Bp., 1976, 203-356.
16. HORVÁTH János. Egy fejezet a magyar irodalmi ízlés történetéből. Berzsényi Dániel, = Uő. Tanulmányok, 2. kiad. Debrecen, 1997, 167–180.
17. HORVÁTH János. Kisfaludy Károly és íróbarátai, Bp., 1955.
18. HORVÁTH János. Kölcsey Ferenc = Tanulmányok Bp., 1956, 154–201.
19. IMRE László. Egy “kedves, ósdi román” (A Bélteky-ház és a regényműfaj hagyományai) = ItK 1998/1-2, 188-199.
20. JOLSVAI András. “Írók akadémiaja”: a megalapítástól a megalakulásig = ItK 1989, 605–627.
21. KERESZTURY Dezső-TARNAI Andor. Batsányi és Baróti Szabó = It 1952, 69-93.
22. KOROMPAY H. János. Bajza József és Henszlmann Imre vitája a francia drámáról = ItK 1986, 517–522.
23. KOROMPAY H. János. Kritikatörténet és irodalomtörténeti hagyomány = ItK 1998/3-4, 476-479.
24. KOSÁRY Domokos. Újjáépítés és polgárosodás 1711–1867, Bp., 1990, 197–305.
25. SZABÓ G. Zoltán. Fontosabb adatok, események a Hymnus legitimációjának történetében = A XIX. század vonzásában, Tanulmányok T. Erdélyi Ilona tiszteletére, szerk. KICZENKO Judit, THIMÁR Attila, Piliscsaba, 2001, 197–204.
26. SZABÓ G. Zoltán. Kölcsey Hymnusáról = ItK 1998, 114-145.

27. SZAJBÉLY Mihály. Vélemények az 1830-as évek magyar prózájáról, = "A mag kikél" Bp., 1990, 58-67.
28. SZAUDER József. A romantika útján, Bp., 1961. (180–247, Kölcsey, 323–363 Csongor és Tünde,)
29. SZAUDER József. Udvarházi klasszicizmus = Uő., Az estve és Az álom, Bp., 1970, 452–543.
30. SZEGEDY-MASZÁK Mihály. Berzsenyi verstípusai = ItK 1977, 43-51.
31. SZEGEDY-MASZÁK Mihály. Világkép és stílus, Bp., 1980, 116–286.
32. SZÖRÉNYI László. "Múltaddal valamit kezdeni", Bp., 1989, 29–85.
33. T. ERDÉLYI Ilona. Egy kései kiengesztelés kísérlete (Néhány megjegyzés a Pyrker-pör kapcsán) = ItK 1996/5-6,630-649

Допоміжна література

1. Horváth János. Vitás verstani kérdések, Bp. 1955. 94.
2. Jékel Pál - Szuromi Lajos. Petőfimetrumai I., Debrecen, 1980.
3. Kecskés András. A komplex ritmus elemzés elvi kérdései, ItK 1966. 106-139.
4. Szepes Erika. Közösen a közügyért, Valóság, 1978/11. 97-99. -- Károly Sándor- Kecskés András- Szepes Erika Szerdahelyi István- Szilágyi Péter - Szuromi Lajos. Verstani párbeszéd, Debrecen, 1978. (A továbbiakban: *Verstani párbeszéd.*) *Ady Endre: A Tisza-parton* (Verstani elemzések), Debrecen, 1980. - "*A Tisza-parton*" (Ritmikai kérdések egy Ady-vers kapcsán), Bp. 1981. (szerk.: Szerdahelyi I. és Kecskés A.) - Kecskés András: *Ritmuselemek és versrendszerek*, Kritika, 1980/11. 21-23.
5. Varga Lajos Márton. Kritika két hangra. Bp. 1994.
6. Vargha Kálmán. Korok és pillanatok. Bp. 1995.
7. Vasy Géza. Sors és irodalom. Bp. 1995
8. Gerold László. Meglelt örökség. Tanulmányok, esszék, kritikák a XIX. századi magyar irodalomról, színházról, hagyományról és moderniségről. Újvidék 1994.
9. Gesta Typographorum. Megjelent Borsa Gedeon 70. születésnapjára. szerk. P. Vásárhelyi Judit. Bp. 1993.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

- <http://magyar-irodalom.elte.hu/szuts/aktualis/nyugat%20es%20kora.htm>
- <https://dea.lib.unideb.hu/dea/bitstream/handle/2437/44412/szakdolgozat.pdf;jsessionid=9593827913493DABA053B5FDD8C52E6B?sequence=1>
- <http://nyelvor.c3.hu/period/1323/132303.pdf>
- <http://www.forrasfolyoirat.hu/0705/rozsafalvi.pdf>

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)